

Vihdin ilmastotyön tilannekuva 2021

Kestävän energian ja ilmaston
toimenpideohjelman (SECAP) seurantaraportti

Sisällys

1.	Johdanto	1
1.1.	Vihdin ilmastositoumus ja päästövähennystavoite	1
1.2.	Päästötiedot.....	1
1.3.	SECAP-raportin seuranta.....	3
2.	Ilmastotyön eteneminen Vihdissä vuonna 2021	4
2.1.	Suorat toimenpiteet.....	4
2.2.	Ohjaavat toimenpiteet.....	5
2.3.	Ilmastotyön haasteet	5
2.4.	Ilmastotyön kiristytvä toimintaympäristö.....	5
3.	SECAP-tavoitteiden tilannekuva	7
3.1.	Energia ja rakentaminen	7
3.1.1.	Kunnan hallinnoimien rakennusten ja toimintojen energiatehokkuuden parantaminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen.....	7
3.1.2.	Katu- ja ulkovalaistuksen energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkaiden ratkaisujen laajamittainen käyttöönotto	11
3.1.3.	Palvelurakennusten energiatehokkuuden kehittäminen ja fossiilisista polttoaineista luopuminen / Asumisen ilmastokuormituksen vähentäminen ja kestävien energiaratkaisujen laajamittainen käyttöönotto.....	11
3.2.	Liikkuminen	15
3.2.1.	Ohjataan yksityistä liikkumista kestävämpään suuntaan tukemalla vähähiilisen autokannan kasvua ja tukemalla joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävää kaupunkirakennetta.....	15
3.2.2.	Joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkutapaosuuden kasvattaminen sekä joukkoliikenteen kehittäminen vähäpäästöiseksi.....	16
3.2.3.	Kunnan ajoneuvokaluston päästöjen vähentäminen	18
3.3.	Muut toimenpiteet	19
3.3.1.	SECAP-tavoite: Ilmastoviisaiden toimintatapojen edistäminen kunnassa sekä ilmastoviisaan elämän mahdollistaminen	19

1. Johdanto

Vihdin kunnassa tehdään ilmastotyötä päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi. Ilmastotyötä ohjaa Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelma (SECAP), jossa on määritelty konkreettisia toimenpiteitä, joilla kunta voi vähentää omasta toiminnastaan aiheutuvia päästöjä, edistää ilmastokestävän arjen ja yritystoiminnan mahdollisuuksia Vihdissä sekä varautua ilmaston lämpenemisen myötä kasvaviin ilmastoriskeihin.

Vihdin ilmastotyön tilanne 2021 -raportissa tarkastellaan, missä vaiheessa kukin ilmastomuutoksen hillitsemiseen tähtäävä toimenpide on. Ilmastotyön seuranta edesauttaa kuntaorganisaatiossa käytävää tarkastelua, miten ilmastotyössä edetään ja mitä vielä tulee tehdä, jotta päästövähennystavoitteisiin päästään. Tämä seurantaraportti koostuu katsauksesta Vihdin ilmastotavoitteisiin ja päästötilanteeseen, yleisluontoisesta kuvauksesta vuoden 2021 päästövähennystoimenpiteistä sekä tarkasta kuvauksesta kunkin SECAP-toimenpiteen etenemisestä, tavoitteista ja vaikutuksista.

1.1. Vihdin ilmastositoumus ja päästövähennystavoite

Vihdin kunnassa on jo pitkään toteutettu systemaattista ilmastotyötä. Vuosina 2010 – 2020 kunnan ilmastotyötä ohjasi ilmastostrategia. Vuonna 2018 Vihti liittyi eurooppalaisten kunnanjohtajien ilmastopöytäkirjaan Covenant of Mayors for Climate and Energy. Tämän myötä kunta oli velvoitettu kirjaamaan ilmastomuutoksen hillitsemisen sekä ilmaston lämpenemiseen sopeutumiseen tähtäävät toimenpiteet [Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelmaan](#) (Sustainable Energy and Climate Action Plan, SECAP).

Vihdin SECAP hyväksyttiin kunnanhallituksessa 20.1.2020 ja se on kunnan ilmastotyötä vuoteen 2030 asti määrittelevä suunnitelma. Ilmastositoumuksen ja SECAP:n myötä kunta sitoutui vähentämään 50 % asukaskohtaisista kasvihuonekaasupäästöistä vuoden 1990-tasosta vuoteen 2030 mennessä. Kokonaispäästöistä tämä vastaa neljänneksen vähennystä.

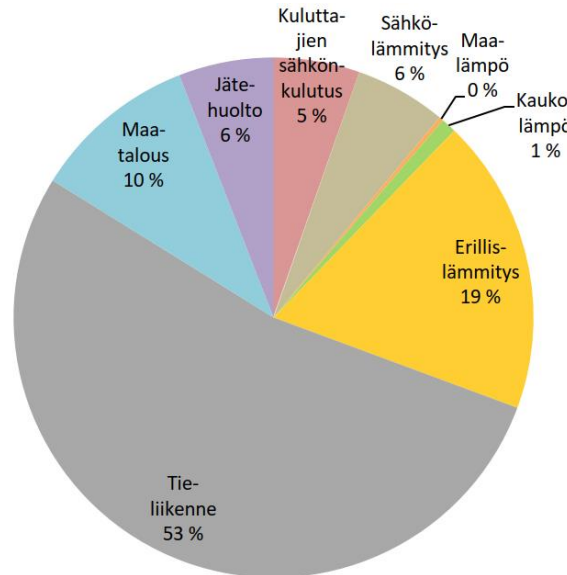
1.2. Päästötiedot

Tuoreimmat vahvistuneet päästötiedot ovat vuodelta 2020, jolloin Vihdin kokonaispäästöt olivat 143,4 kt CO₂-ekv. Asukaskohtaiset päästöt vuonna 2020 olivat 4,9 t CO₂-ekv. Vuosien 2019 – 2020 välillä Vihdin kokonaispäästöt laskivat jopa 9,8 % (15,6 kt CO₂-ekv). Ennakkotietojen valossa vuoden 2021 päästöt olisivat kuitenkin jälleen nousussa.

	1990	2019	2020	Ennakkotieto 2021	Tavoite 2030
Kokonaispäästöt (kt CO₂-ekv)	122,6	159,0	143,4	147,0	92,2
Päästöt per asukas (t CO₂-ekv)	5,7	5,5	4,9	5,0	2,8

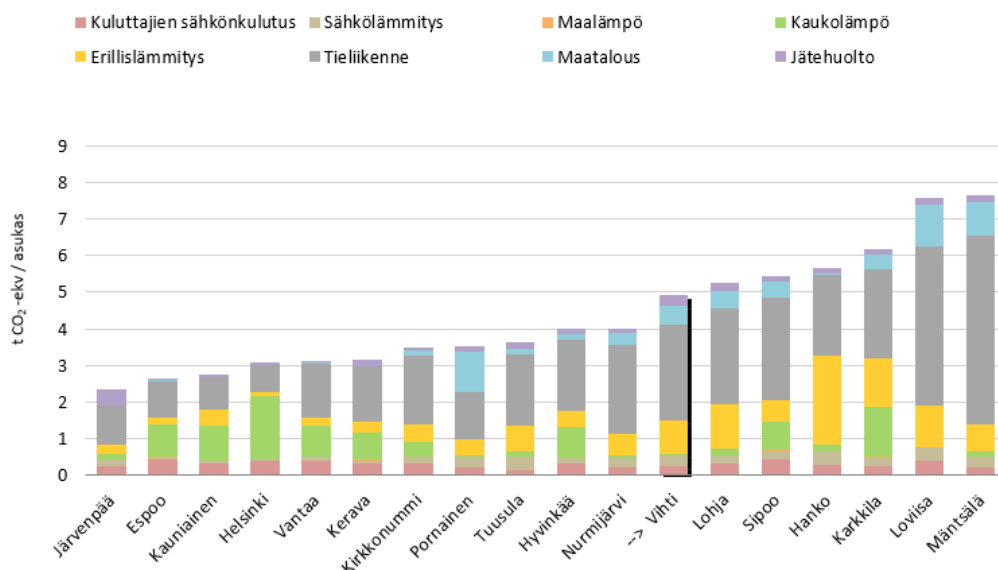
Suurin päästöjen lähde Vihdissä on tieliikenne aiheuttaen yli puolet päästöistä (76,3 kt CO₂-ekv). Noin viidennes päästöistä syntyy erillislämmityksestä (26,4 kt CO₂-ekv) ja kymmenes maataloudesta (14,7 kt CO₂-ekv). Kuluttajien sähkönkulutuksen (7,7 kt CO₂-ekv), sähkölämmityksen (8,2 kt CO₂-ekv) ja

jätehuollon (8,5 kt CO₂-ekv) osuudet kokonaispäästöistä olivat muutaman prosentin luokkaa. Kaukolämmön päästöt (1,3 kt CO₂-ekv) ovat vain prosentin Vihdin päästöistä. Päästötiedot perustuvat [Vihdin CO₂-raporttiin](#). Avointa tietoa kuntien päästöistä tuottaa myös mm. Suomen ympäristökeskus. Laskentatavat poikkeavat hieman toisistaan, mutta yleisesti ottaen kunnallisessa päästölaskennassa ovat mukana sähkönkulutus, sähkölämmitys, erillislämmitys, kaukolämpö, tieliikenne, maatalous ja jätehuolto. Kunnan päästölaskennassa ei huomioida päästökauppasektoriin kuuluvaa teollisuutta.

Kuva: Vihdin kokonaispäästöjen jakauma sektoreittain ilman teollisuutta vuonna 2020. Lähde: Vihdin CO₂-raportti 2022.

Uudenmaan kuntien asukaskohtaiset päästöt vuonna 2020 vaihtelivat välillä 2,4–7,7 t CO₂-ekv/asukas. Vihdin päästöt asukasta kohti olivat 13 prosenttia suuremmat kuin saman maakunnan kunnissa keskimäärin. Tieliikenteen päästöt ovat tyypillisesti korkeat kaikissa kunnissa, mutta Vihdissä tieliikenteen osuus oli Uudenmaan kuntien keskivertoa korkeammat. Kaukolämmön päästöt ovat keskimääräistä pienemmät ja maatalouden päästöt hieman keskimääräistä suuremmat.

Kuva: Asukaslukuun suhteutettua päästövertailua Uudenmaan kunnissa. Lähde: Vihdin CO₂-raportti 2022.

1.3. SECAP-raportin seuranta

Vihdin SECAP-raportissa on yhteensä 48 raportoitavaa ilmastonmuutoksen hillitsemisen toimenpidettä, joiden avulla kunta pääsee asetettuun päästövähennystavoitteeseen. SECAP-toimenpiteiden etenemisestä raportoidaan kahden vuoden välein Covenant of Mayors -toimistoon. Vuoden 2021 raportti on ensimmäinen laatuaan. Vihdissä on päätetty tehdä kunnallisen ilmastotyön seuranta Covenant of Mayors -sopimuksen vaatimusta useammin, kun jatkossa seuranta tehdään kerran vuodessa. Ilmastotyön seuranta pyritään sovittamaan kunnan muun raportointikierron, kuten tilinpäätöksen, mukaisesti siten, että seuranta tehdään jatkossa aina alkuvuodesta. Säännöllinen ja systemaattinen SECAP-seuranta tukee Vihdin ilmastotavoitteiden saavuttamista, ilmastoimenpiteiden etenemistä, ilmastotyön avoimuutta sekä päätöksentekoa.

Seuranta koostuu yleisluontoisesta kuvauksesta vuoden 2021 ilmastotyöstä Vihdissä sekä taulukkomuodossa esitetystä tarkemmasta kuvauksesta kunkin SECAP-toimenpiteen etenemisestä. Ensimmäiseen SECAP-seurantaan on sisällytetty kaikkien raportoitavien hillintätoimenpiteiden tilanne vuoden 2021 osalta ja tavoite vuodelle 2030.

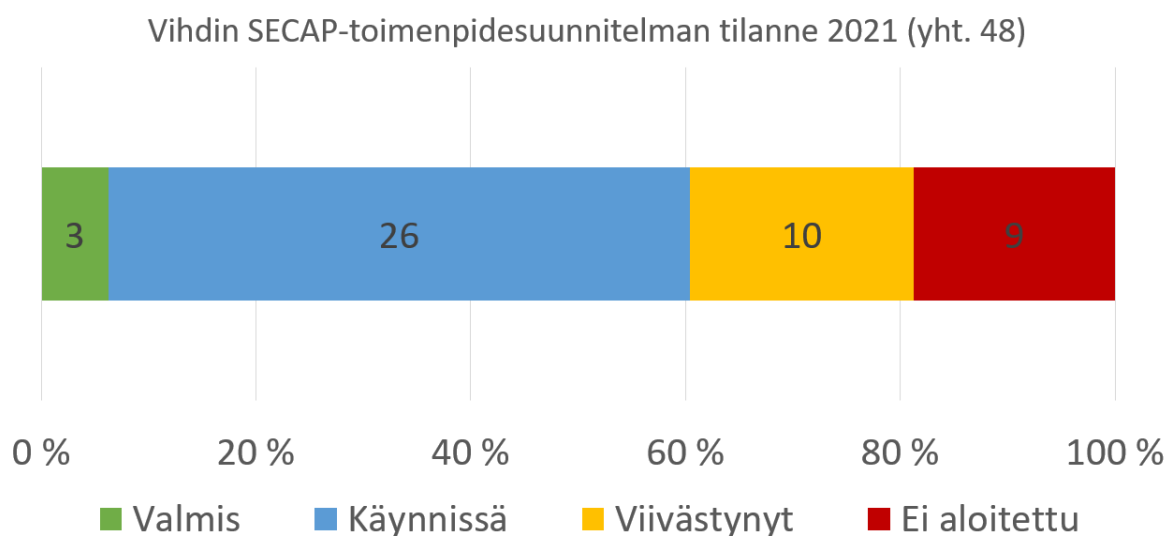
Hillitsemistoimenpiteet ovat hyvin erilaisia keskenään, jonka vuoksi seurantaan on sisällytetty sanalliset arviot toimenpiteiden vaikuttavuudesta. Vaikuttavuuden kokonaisuus perustuu saavutettavissa oleviin päästövähennyksiin, kustannusvaikutuksiin sekä muihin vaikutuksiin, kuten imago-vaikutuksiin. Arviot ovat suuntaa-antavia. Ne perustuvat Vihdin SECAP-suunnitelmaan, [SYKEN kuntien skenaariotyökaluun](#), muiden kuntien [esimerkkeihin](#) ja muihin selvityksiin. Sanallisen arvion lisäksi on tähtiluokitus vaikutuksen kokonaisuudesta (★ Vaikuttavuudeltaan vähäinen toimenpide – ★★★★★ Vaikuttavuudeltaan merkittävä toimenpide). SECAP-toimenpiteet on esitetty taulukossa pääpiirteittäin samassa järjestyksessä kuin Vihdin SECAP-raportissa.

Tiedot on kerätty kunkin SECAP-toimenpiteen osalta suunnitelmassa määritellyiltä vastuutahoilta. Vastuutahot ovat pääosin edustettuina sisäisessä ilmastotyöryhmässä. SECAP-seuranta on ohjannut ilmastokoordinaattori ja seurannassa on lisäksi osallistettu luottamushenkilöistä koostuvaa ilmastostrategiatyöryhmää. Tämä SECAP-vuosiraportti toimitetaan tiedoksi Vihdin kunnanvaltuustolle ja -hallitukselle ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla kuntalaisten nähtäväksi.

Vihdin SECAP-suunnitelmassa on ilmastonmuutokseen hillitsemiseen tähtäävien toimenpiteiden lisäksi ilmastoriskeihin sopeutumisen toimenpiteitä, mutta niiden etenemisen seuranta ei ole tehty tämän seurantaraportin yhteydessä. Sopeutumistoimien mittarointia kehitetään, jotta ne voidaan sisällyttää vuosittaiseen SECAP-seurantaan tulevana vuosina.

2. Ilmastotyön eteneminen Vihdissä vuonna 2021

Vihdin SECAP-raportissa on yhteensä 48 raportoitavaa hillintätoimenpidettä, joista 26 on vuonna 2021 käynnissä. Kolme toimenpidettä on valmistunut, kymmenen viivästynyt ja yhdeksää toimenpidettä ei ole vielä aloitettu. Vihdin ilmastotyö on hyvässä vauhdissa; toteutettavia toimenpiteitä on tunnistettu kattavasti kaikilla kunnan toimialoilla ja niiden toimeenpanoon on tartuttu kiitettävästi. Toisaalta on myös vaikutuksiltaan merkittäviä SECAP-toimenpiteitä, joita ei ole vuoteen 2021 mennessä aloitettu.

Kuva: Vihdin SECAP-raportin toimenpiteistä valtaosa on käynnissä.

2.1. Suorat toimenpiteet

SECAP-raportin toimenpiteet voidaan karkeasti jaotella kahteen ryhmään: suoriin ja ohjaaviin toimenpiteisiin. Suorilla toimenpiteillä kunta voi vähentää omista toiminnoistaan ja kiinteistöistään aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Suorat toimenpiteet asettavat päästövähennystavoitteita kunnan kiinteistöjen energiankäytölle, rakentamiselle, katuvalaistukselle, kunnan työntekijöiden liikkumiselle ja muulle toiminnalle.

Suorista toimenpiteistä vuonna 2021 ovat edenneet muun muassa kunnan kiinteistöjä koskevat energiatehokkuustoimet ja lämmitystapamuutokset. Vuonna 2021 tilapalveluyksikössä on käynnistetty suunnitteluja öljylämmitteisten kiinteistöjen lämmitystapamuutosten osalta. Kirkonkylän lämpölaitoksen korvaavan vähäpäästöisen ratkaisun kartoitustyötä on edistetty. Myös käynnissä olevissa uudishankkeissa hyödynnetään uusiutuvaa energiaa. Sekä katuvalaistuksen että kiinteistöjen valaistusta on uudistettu vaiheittain hyödyntäen energiatehokasta LED-valaistusta. Lisäksi kierrätysmahdollisuuksia kunnan kiinteistöissä on parannettu. Kunnallistekniikan hankkeissa on vuonna 2021 hyödynnetty kiertotalouden ratkaisuja, joilla rakennus- ja purkuhankkeiden ilmastovaikutusta voidaan pienentää merkittävästi. Esimerkiksi purkukohteiden betonimursketta ja rakennushankkeiden kaivuumassoja on hyödynnetty mahdollisuuksien mukaan.

2.2. Ohjaavat toimenpiteet

Ohjaavilla toimenpiteillä kunta taas mahdollistaa kuntalaisten, yritysten ja yhteisöjen ilmastokestävän arjen. Ohjaavia keinoja päästöjen vähentämiseen ovat mm. kaavoituksen, viestinnän, joukkoliikenteen, opetuksen ja varhaiskasvatuksen ilmastotoimenpiteet. Sekä suorien että ohjaavien toimenpiteiden eteneminen näkyy kunnan päästövähennyksinä, sillä kuntien päästölaskenta kattaa sekä kunnan että kuntalaisten, yritysten (pl. teollisuus) ja yhdistysten päästöt. Kunnan toiminnasta aiheutuvien päästöjen osuus kokonaispäästöistä on pieni, joten ohjaavien toimenpiteiden merkitys on tärkeä, vaikka vaikutukset näkyvät suoria toimenpiteitä pidemmällä aikavälillä.

Kunnan ohjaavia ilmastotoimenpiteitä on edistetty vuonna 2021 erityisesti kaavoituksen ja ilmastoviestinnän keinoin. Kaavoituksella on merkittävä pitkän aikavälin vaikutus vihtiläisten ilmastokestävän elämän mahdollisuuksiin. Vihdin kunnan strategisessa yleiskaavassa on huomioitu ilmastomuutoksen hillintää edistävät painotukset yhdyskuntarakenteen suunnittelussa. Etelä-Nummelan osayleiskaavan ehdotusta varten teetettiin ilmastovaikutusten arviointi, joka valmistui huhtikuussa 2021. Arvioinnin tuloksia hyödynnetään Etelä-Nummelan osayleiskaavatyössä sekä soveltuvin osin alueen myöhemmässä asemakaavoituksessa ja muussa kehittämisessä.

Ilmastoviestintää on suunnattu kunnan asukkaille ja Vihti osallistui viestintäkampanjalla kansalliseen Energiänsäästöviikkoon lokakuussa 2021. Yrityksille on järjestetty webinaareja ilmastotyön mahdollisuuksista. Päittäjiä on sitoutettu ilmastotyön tavoitteisiin Vihdin ilmastostrategiatyöryhmän kautta sekä viestinnällä. Myös henkilöstöä on sitoutettu aktiivisella sisäisellä viestinnällä, kuten henkilöstön ilmastokirjeellä.

2.3. Ilmastotyön haasteet

Vuonna 2021 on tunnistettu joitakin Vihdin ilmastotyön pullonkauloja. Merkittävin hidaste ilmastotoimenpiteiden edistämiseksi eri yksiköissä on vajaat henkilöstöresurssit. Henkilöstövaihdoksista ja –vajauksista johtuen ilmastotyön toimeenpanon avainhenkilöitä ei pystytä sitomaan ilmastotoimenpiteiden edistämiseen ja ilmastotyöhön liittyvän osaamisen jatkuvuuden turvaaminen on ollut haastavaa.

Koronatilanne on vaikuttanut monen ilmastotavoitteen etenemiseen. Esimerkiksi opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa koronarajoitukset ja resurssien suuntaaminen koronan vaikutusten minimoimiseen ovat viivästyttäneet ympäristö- ja ilmastokasvatuksen toimeenpanoa. Myös ruokahävikin minimointi Vihdin Aterian toiminnassa on vaikeutunut, kun ruokailijamäärät ovat vaihdelleet normaalia enemmän ja ruokailijaryhmiä on jouduttu pienentämään. Ilmastotyön näkökulmasta kielteisin vaikutus koronalla on ollut markkinaehtoisien joukkoliikenteen kannattavuuteen. Toisaalta koronatilanne on edistänyt kunnan työntekijöiden sekä vihtiläisten etätyömahdollisuuksia, mikä on vähentänyt työmatkaliikenteestä aiheutuvia päästöjä.

2.4. Ilmastotyön kiristävä toimintaympäristö

Kunnallista ilmastotyötä tehdään osana suurempaa kokonaisuutta, kun alueelliset, kansalliset ja EU-tason ilmastotavoitteet ja -velvoitteet määrittelevät kunnan ilmastotyön suuntaa. Maaliskuusta 2021 alkaen kunnilta on edellytetty sähköautojen latausvalmiutta uusiin ja korjattaviin pysäköintialueisiin. Elokuussa 2021 astui voimaan niin kutsuttu puhtaiden ajoneuvohankintojen laki, joka asettaa vähähiilisyyskriteerejä kunnan ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoille.

Lisäksi kunnan ilmastotyön suuntaa viittoo kansallinen hiilineutraaliustavoite vuoteen 2035. Hallitusohjelman tavoitteena on luopua julkisista öljylämmitteisistä kiinteistöistä vuoteen 2024. Uudenmaan maakuntavaltuusto päätti aikaistaa maakunnan hiilineutraalistavoitetta vuodesta 2035 vuoteen 2030. Kunnallisen ilmastotyön velvoitteet tulevat kiristymään tulevina vuosina, kun ilmastolain kuntia koskevat velvoitteet asetetaan ja maankäyttö- ja rakennuslaki päivittyy.

Vuonna 2021 valtion ja EU:n rahoitusta on suunnattu voimakkaasti vihreään elpymiseen. Valtio on tukenut kuntien ilmastotyötä erinäisillä rahoitushauilla. Vihti haki yhdessä Kirkkonummen kunnan kanssa ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelman rahoitusta kuntien yhteiselle ilmastohankkeelle. Rahoitus myönnettiin ajalle 1.6.2021 - 30.11.2022 ja kuntiin palkattiin yhteinen ilmastokoordinaattori, jonka tehtävänä on edistää kustannustehokkaita ilmastoratkaisuja.

2.5. Vihdin ilmastotyö verrattuna muihin kuntiin

Vihtiä voidaan pitää aktiivisena ilmastotoimijana, sillä Vihdissä on sitouduttu konkreettiseen päästövähennystavoitteeseen, ilmastotyön etenemistä seurataan ja toimenpiteitä edistetään läpi kuntaorganisaation yhteistyössä hankerahoituksella työskentelevän ilmastokoordinaattorin kanssa. Toisaalta Suomessa on paljon kuntia, joissa ilmasto- ja resurssiviisaustyössä ollaan Vihtiä edellä. Suurilla kaupungeilla on enemmän resursseja toteuttaa ilmastotyötä, mutta myös pienemmät kunnat ovat ansioituneet ilmastotyön edelläkävijöinä.

SYKEN tietojen mukaan vuonna 2021 Suomessa oli 71 kuntaa, joilla on jonkinlainen ilmastosuunnitelma, kuten SECAP. Näin ollen 238 kunnassa ei ole tehty ilmastosuunnitelmaa. Vihdin kanssa Covenant of Mayors for Climate and Energy -sopimuksen on allekirjoittanut 12 muuta kuntaa.

Vihdin päästövähennystavoite (50 % vähennys asukaskohtaisiin päästöihin vuosina 1990-2030) ei ole kunnianhimoinen verrattuna esimerkiksi niin kutsuttuihin Hinku-kuntiin, jotka ovat sitoutuneet 80 % päästövähennystavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä. Hinku-verkostoon kuuluu 32 kuntaa ja resurssiviisautta edistävään Fisu-verkostoon kuuluu 11 kuntaa. Toisin kuin Vihti, 117 kuntaa on allekirjoittanut Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS).

3. SECAP-tavoitteiden tilannekuva

3.1. Energia ja rakentaminen

3.1.1. Kunnan hallinnoimien rakennusten ja toimintojen energiatehokkuuden parantaminen ja kasvihuonekaasujen vähentäminen

SECAP-toimenpide	Nykytila 2021	Tavoite 2030	Vastuutaho	Vaikutusarvio
<i>Kunnan kiinteistöjen lämmitys</i>				
Edistetään uusiutuvan energian käyttöönnottoa kunnan kiinteistöissä	Kunnan kiinteistöistä 9 % hyödynnetään uusiutuvaa energiaa. Toimenpide on viivästynyt/käynnissä.	Kunnan kiinteistöistä 100 % hyödynnetään uusiutuvaa energiaa.	Tilapalvelut	Merkittävä keino tehdä suoria päästövähennyksiä kunnan omissa toiminnoissa. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen säästöjä, kun energiaomavaraisuus paranee. Esimerkkivaikutus ja imagohyötyjä. ★★★★★
Edistetään energiatehokkaiden ratkaisujen käyttöönottoa kunnan korjaus- ja uudisrakentamisessa	Kunnan vanhoissa kiinteistöissä (- 2019) yhdessä on lämpöpumppu. Kunnan uudisrakennuksissa (2019 - 2021) ei ole lämpöpumppua tai muuta energiatehokasta teknologiaa. Toimenpide on viivästynyt/käynnissä.	Kaikissa kunnan kiinteistöissä energiatehokkuus on optimoitu. K kaikessa kunnan uudisrakentamisessa hyödynnetään energiatehokasta teknologiaa.	Tilapalvelut	Merkittävä keino tehdä suoria päästövähennyksiä kunnan omissa toiminnoissa. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen säästöjä, kun energiaomavaraisuus paranee. Jos toimenpidettä ei toteuteta, pitkällä aikavälillä kustannukset kasvavat. Esimerkkivaikutus ja imagohyötyjä. ★★★★★

<p>Selvitetään korvaavien lämmitysratkaisujen käyttöönottoa ja tarvittavia korvausinvestointeja kunnan öljylämmitteisissä kohteissa ja toteutetaan lämmitystapamuutoksia mahdollisuuksien mukaan</p>	<p>33 % kunnan kiinteistöistä on öljy- tai maakaasulämmitys.</p> <p>Toimenpide on viivästynyt/ käynnissä.</p>	<p>Kunnalla ei ole öljy- tai maakaasulämmitteisiä kiinteistöjä.</p>	<p>Tilapalvelut</p>	<p>Merkittävä keino tehdä suoria päästövähennyksiä kunnan omissa toiminnoissa. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen säästöjä. Energiaomavaraisuuden myötä riippuvuus arvaamattomista fossiilienergian hinnoista pienenee. Jos toimenpidettä ei toteuteta, pitkällä aikavälillä kustannukset kasvavat. Jos toimenpidettä ei toteuteta, imagohaittoja.</p> <p>★★★★★</p>
<p><i>Kunnan kiinteistöjen sähkönkäyttö ja -tuotanto</i></p>				
<p>Harkitaan aurinkopaneelien hankintoja</p>	<p>Kunnan neljässä kiinteistössä on aurinkopaneelijärjestelmä. Niiden tuotantokapasiteetti on 323 MWh.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>Aurinkovoiman tuotantoa kunnan kiinteistöissä lisätään (mahdollisesti yhteishankintojen kautta). Niiden tuotantokapasiteetti on 500 MWh.</p>	<p>Tilapalvelut</p>	<p>Päästövähennykset pieniä. Investointien takaisinmaksuajan jälkeen luvassa pieniä säästöjä. Energiaomavaraisuus kasvaa. Suuret imagohyödyt ja esimerkkivaikutus.</p> <p>★★★★</p>
<p>Lisätään valaistuksen hämäräkytkimiä ja liiketunnistimia mahdollisuuksien mukaan kunnan kiinteistöihin</p>	<p>56 – 70 % kunnan kiinteistöissä on otettu käyttöön hämäräkytkimet ja liiketunnistimet.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>100 % kunnan kiinteistöissä on otettu käyttöön hämäräkytkimet ja liiketunnistimet.</p>	<p>Tilapalvelut</p>	<p>Päästövähennykset pieniä. Säästöt hyviä.</p> <p>★★★</p>
<p>Selvitetään mahdollisuutta uusiutuvan tai hiilineutraalin sähkönostosopimuksen solmimiseen</p>	<p>Kunnan ostosähköstä 30 % on tuotettu uusiutuvalla energialla.</p> <p>Toimenpidettä ei ole aloitettu.</p>	<p>Kunnan ostosähköstä 100 % on tuotettu uusiutuvalla energialla.</p>	<p>Tilapalvelut</p>	<p>Päästövähennykset pieniä, ei vaikutuksia kunnalliseen päästölaskentaan. Ei merkittäviä kustannusvaikutuksia.</p> <p>★★</p>

<i>Muut kunnan kiinteistöjä koskevat toimenpiteet</i>				
Selvitetään mahdollisuutta uusiutuvan energian kuntakatselmuksen toteuttamiseksi	Katselmusta ei ole toteutettu. Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Katselmuksen tarpeellisuus on arvioitu ja katselmus on tarvittaessa tehty.	Tilapalvelut	Ei suoria päästövähennyksiä, mutta välillisiä vaikutuksia muiden toimenpiteiden toteutumiseen. Pienet kustannukset. ★
Päivitetään kunnan kiinteistöjen energiakatselmuks	80 % kunnan kiinteistöistä on tehty energiakatselmus Toimenpide on käynnissä.	Energiakatselmuks on tehty ja päivitetty kaikkiin sellaisiin kunnan kiinteistöihin, joissa katselmus on tarpeellinen.	Tilapalvelut	Ei suoria päästövähennyksiä, mutta välillisiä vaikutuksia muiden toimenpiteiden toteutumiseen. Pienet kustannukset. ★
<i>Rakentaminen</i>				
Lisätään puurakentamista kunnan rakennushankkeissa mahdollisuuksien mukaan	Puurakentamisen osuus kaikesta kunnan uudisrakentamisesta on 0 %. Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Puurakentamisen osuus kaikesta kunnan uudisrakentamisesta on n. 30 %	Tilapalvelut	Kasvattaa rakennetun ympäristön hiilinielua ja vähentää rakentamisen päästöjä. Kustannuksia vaikea arvioida, ei säästöjä. Merkittäviä imagohyötyjä ja esimerkivaikutus. ★★★★
Edistetään uudisrakentamista koskevien hankkeiden energiatehokkuutta osana hankintakriteerejä mahdollisuuksien mukaan	100 % kilpailutuksissa on huomioitu energiatehokkuuskriteerit. Toimenpide on valmis.	100 % kilpailutuksissa on huomioitu energiatehokkuuskriteerit.	Tilapalvelut	Toimenpiteen vaikutus päästöihin riippuu kilpailutusten vähähiilisyyskriteerien painoarvosta, vaikutus voi olla suuri. Kustannuksia voi alkuvaiheessa olla perinteistä rakentamista enemmän. ★★★★★

<p>Hyödynnetään yhdyskuntarakennetta koskevissa rakennushankkeissa kiertotalouden ratkaisuja</p>	<p>Noin 50 % kilpailutuksissa on huomioitu kiertotalouskriteerit.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>100 % kilpailutuksissa on huomioitu kiertotalouskriteerit.</p>	<p>Kunnallistekniikka</p>	<p>Toimenpiteen vaikutus päästöihin riippuu kilpailutusten vähähiilisyyskriteerien painoarvosta, vaikutus voi olla suuri. Resurssiviisailla ratkaisuilla voidaan saavuttaa merkittäviä säästöjä.</p> <p>★★★★★</p>
<p>Vähennetään yhdyskuntarakennetta koskevien rakennushankkeiden kasvihuonekaasupäästöjä hyödyntämällä energiatehokkaita ratkaisuja (esim. työkoneet)</p>	<p>100 % kilpailutuksista energiatehokkuuskriteerit on huomioitu.</p> <p>Toimenpide on valmis.</p>	<p>100 % kilpailutuksista energiatehokkuuskriteerit on huomioitu</p>	<p>Kunnallistekniikka</p>	<p>Toimenpiteen vaikutus päästöihin riippuu kilpailutusten vähähiilisyyskriteerien painoarvosta, vaikutus voi olla suuri. Säästöjä saavutettavissa.</p> <p>★★★★★</p>
<p>Vähennetään yhdyskuntarakennetta koskevien rakennushankkeiden kasvihuonekaasupäästöjä suunnittelu- ja rakennusvaiheessa</p>	<p>Suunnitteluvaiheessa tietoja ei ole saatavilla.</p> <p>Rakennusvaiheessa tietoja ei ole, selvitys käynnissä.</p> <p>Toimenpide on viivästynyt/käynnissä.</p>	<p>Päästöt selvitetään suunnitteluvaiheessa ja rakentamisvaiheessa.</p> <p>Hankekohtaiset päästöt pienentyneet 20 %-yks. vuodesta 2021.</p>	<p>Kunnallistekniikka</p>	<p>Päästövähennykset merkittävät.</p> <p>★★★★★</p>

3.1.2. Katu- ja ulkovalaistuksen energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkaiden ratkaisujen laajamittainen käyttöönotto

<i>SECAP-toimenpide</i>	<i>Nykytila 2021</i>	<i>Tavoite 2030</i>	<i>Vastuutaho</i>	<i>Vaikutusarvio</i>
Siirrytään katuvalaistuksessa LED-valaisinten käyttöön	LED-valaistusta on lisätty, mutta tarkka määrä ei ole tiedossa. Selvitys käynnissä. Toimenpide on käynnissä.	100 % katu- ja ulkovalaistuksesta on LED-valaisimia.	Kunnallistekniikka	Ei merkittävää vaikutusta päästöihin. Kohtuullisia säästöjä. Imagohyödyt (turvallisuus, viihtyvyys). ★★
Otetaan käyttöön katuvalojen himmentäminen käyttöasteen mukaan valaistuksen ohjausjärjestelmällä	Yksi automatisoidu kohde. Toimenpide on käynnissä.	Kunnan katuvalaistus on 100 % valaistuksen ohjausjärjestelmässä.	Kunnallistekniikka	Ei merkittävää vaikutusta päästöihin. Kohtuullisia säästöjä. Imagohyödyt (turvallisuus, viihtyvyys). ★★

3.1.3. Palvelurakennusten energiatehokkuuden kehittäminen ja fossiilisista polttoaineista luopuminen / Asumisen ilmastokuormituksen vähentäminen ja kestävien energiaratkaisujen laajamittainen käyttöönotto

<i>SECAP-toimenpide</i>	<i>Tilanne 2021</i>	<i>Tavoite 2030</i>	<i>Vastuutaho</i>	<i>Vaikutusarvio</i>
<i>Yleiset toimet</i>				
Edistetään uusiutuvan energian osuuden kasvua aluelämpöverkossa	Nummelan aluelämmön lämmöntuotannosta 90 % tuotetaan uusiutuvalla energialla (hake, lämmön talteenotto). Toimenpide on käynnissä.	Aluelämpö tuotetaan 100 % uusiutuvalla energialla.	Adven Oy, kunnan johto, tilapalvelut	Kohtuullinen päästövähennys, päästöt ovat nykyisellään alhaiset. ★★★

Edistetään aluelämpöverkon laajentamista Nummelassa ja selvitetään rakentamisedellytyksiä muissa taajamissa	Kaukolämpöverkko ei ole laajentunut Nummelassa vuonna 2021. Toimenpide on viivästynyt	Kunta edistää ja tukee aluelämpöverkon laajenemista mahdollisuuksien mukaan.	Nummelan aluelämpö,	Päästövähennys riippuu siitä, mistä lämmitysmuodosta kaukolämpöön siirrytään. ★★
Edistetään uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa asuin- ja palvelurakennusten lämmityksessä viranomaistyön puitteissa	Vihdissä on yli 1000 öljy-/maakaasulämmitteistä omakoti- tai rivitaloa. Rakennus- ja ympäristövalvonta neuvoo öljylämmityksestä luopumiseen liittyvissä kysymyksissä. Toimenpide on käynnissä.	Rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu kannustavat aktiivisesti luopumaan öljy- ja maakaasulämmityksestä. Korvaavien lämmitysmuotojen hyödyntämisen lupakäsittelyä on helpotettu.	Rakennus- ja ympäristövalvonta	Kokonaisuutena erittäin merkittävä päästövähennys, mutta kunnan vaikutusta haastava eritellä. ★★★★
Edistetään korjausrakentamistoimia asuin- ja palvelurakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi viranomaistyön puitteissa	Rakennusvalvonta neuvoo energiaremontteihin liittyvissä kysymyksissä mahdollisuuksien mukaan. Toimenpide on käynnissä.	Rakennusvalvonta neuvoo aktiivisesti energiaremontteihin liittyvissä kysymyksissä.	Rakennusvalvonta	Kokonaisuutena merkittävä päästövähennys, mutta kunnan vaikutusta haastava eritellä. ★★★
Selvitetään mahdollisuuksia alueellisten uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoon	Selvitystä alueellisen uusiutuvan energian (mm. yhteinen maalämpö) hyödyntämiselle ei ole tehty. Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Selvitystä alueellisen uusiutuvan energian hyödyntämiselle on tehty ja sen tulokset huomioitu.	Tilapalvelut	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus. Kohtuulliset kustannukset. ★★★

<p>Viestitään aktiivisesti ja säännöllisesti valtakunnallisista ja maakunnallisista energianeuvontapalveluista kuntalaisille ja ohjataan asiakkaita näiden palvelujen piiriin</p>	<p>Kuntalaisille ja yrityksille on viestitty ilmastotyöstä sosiaalisen median kanavissa (13 päivitystä) kunnan verkkosivuilla (7 uutista). Ilmastohankkeesta on tehty 2 lehtijuttua. Yrityksille on järjestetty 2 neuvontatilaisuutta. Kuntalaisille ei ole järjestetty tilaisuuksia.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>Ilmastoviestintää toteutetaan vuosittain valittavilla painopisteillä osana toimialojen viestintää. Ilmastoviestintää lisätään 50 % vuoden 2021 tasoon nähden.</p>	<p>Viestintä, ympäristön-suojelu</p>	<p>Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus.</p> <p>★★★</p>
<p><i>Kaavoituksen toimet</i></p>				
<p>Edistetään uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa asuin- ja palvelurakennusten lämmityksessä kaavoituksen puitteissa</p>	<p>20 % yleiskaavoista on maininta uusiutuvan energian tai muiden energiatehokkaiden ratkaisujen hyödyntämisestä.</p> <p>1 % asemakaavoista on maininta uusiutuvan energian tai muiden energiatehokkaiden ratkaisujen hyödyntämisestä.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>100 % yleiskaavoista on maininta uusiutuvan energian tai muiden energiatehokkaiden ratkaisujen hyödyntämisestä.</p> <p>100 % asemakaavoista on maininta uusiutuvan energian tai muiden energiatehokkaiden ratkaisujen hyödyntämisestä.</p>	<p>Kaavoitus</p>	<p>Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus erillislämmityksen päästöihin.</p> <p>★★</p>
<p>Edistetään puurakentamista palvelu- ja asuinrakentamisessa kaavoituksen puitteissa</p>	<p>2 % uusista kaavoista tehty vähähiilisten rakennusmateriaalien vaatimus/ohje.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>100 % uusista kaavoista on tehty vähähiilisten rakennusmateriaalien vaatimus/ohje.</p>	<p>Kaavoitus</p>	<p>Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus rakentamisen päästöihin ja hiilivarastoihin.</p> <p>★★</p>

Yhdyskuntarakennetta täydennetään ja yhdyskuntien energiatehokkuutta parannetaan kaavoituksen puitteissa	75 % olemassa olevien asuinalueiden asukkaista asuu taajamissa. Toimenpide on käynnissä.	80 % olemassa olevien asuinalueiden asukkaista asuu taajamissa.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Selvitetään yhdyskuntarakennetta koskevien muutosten ja suunnitelmien vaikutukset kasvihuonekaasupäästöihin suunnitteluvaiheessa	2 % kaavoista on tehty ilmastovaikutusten arviointi. Toimenpide on käynnissä.	100 % kaavoista on tehty ilmastovaikutusten arviointi.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus. Kohtuullisia kustannuksia. ★★★

3.2. Liikkuminen

3.2.1. Ohjataan yksityistä liikkumista kestävämpään suuntaan tukemalla vähähiilisen autokannan kasvua ja tukemalla joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä edistävää kaupunkirakennetta

<i>SECAP-toimenpide</i>	<i>Tilanne 2021</i>	<i>Tavoite 2030</i>	<i>Vastuutaho</i>	<i>Vaikutusarvio</i>
Pyritään asumisen, työpaikkojen ja palveluiden sijoittamiseen liikennetarvetta vähentävästi	85 % asukkaista uusilla alueilla asuu kestävän liikkumisen vyöhykkeellä ja/tai keskustaajamassa. Toimenpide on käynnissä.	95 % asukkaista uusilla alueilla asuu kestävän liikkumisen vyöhykkeellä ja/tai keskustaajamassa.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Panostetaan kevyen liikenteen yhteyksiin ja seudulliseen kävely- ja pyöräilyverkostoon	Kevyen liikenteen väylien pituus 95 km. Toimenpide on käynnissä.	Laaditaan kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma ja määritellään tavoitteet sen puitteissa. Osallistutaan alueelliseen yhteistyöhön.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. Vaikutus hyvinvointiin. ★
Laaditaan pysäköintiselvitys koskien pysäköinnin normitusta ensisijaisesti Etelä-Nummelan asemakaavahankkeissa, joissa on mahdollista toteuttaa riittävän tiivistä yhdyskuntarakennetta	Selvitys on käynnissä. Toimenpide on käynnissä.	Selvitys on tehty.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Edistetään ja pyöräpysäköintipaikkainormien saamista pysyväksi osaksi kaavoitusta	Asiaa edistetään. Toimenpide on käynnissä.	Normit ovat pysyvä osa kaavoitusta.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★

Selvitetään syöttöliikennemahdollisuuksia joukkoliikenteen pääväylille	Selvityksiä tehdään tarpeen mukaan. Toimenpide on käynnissä.	Selvityksiä tehdään tarpeen mukaan.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Kehitetään liityntäpysäköinnin edellytyksiä kaavoituksen puitteissa	Liityntäpysäköintipaikkoja autoille 160 ja pyörille 36. Toimenpide on käynnissä.	Kaavoituksella mahdollistetaan liityntäpysäköintipaikkojen sijoittamista hyvälle paikoille.	Kaavoitus	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, pieni epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. ★
Edistetään sähkö- ja vähäpäästöisten autojen osuuden voimakasta kasvua muun muassa biokaasun jakeluasemien ja sähköautojen latausverkostoa kehittämällä	Kunta ei ole mahdollistanut/edistänyt kaavoituksella biokaasun jakeluasemien toteuttamista. Kunnan kiinteistöissä ei ole sähköauton latauspisteitä. Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Kunta on mahdollistanut kaavoituksella biokaasun jakeluaseman. Kaikissa kunnan kiinteistöissä on sähköauton latausmahdollisuus.	Kaavoitus, toimitilapalvelut	Ei suoraa vaikutusta päästöihin, mutta merkittävä epäsuora vaikutus liikkumisen päästöihin. Pakollisia kustannuksia. ★★★

3.2.2. Joukkoliikenteen houkuttelevuuden ja kulkutapaosuuden kasvattaminen sekä joukkoliikenteen kehittäminen vähäpäästöiseksi

<i>SECAP-toimenpide</i>	<i>Tilanne 2021</i>	<i>Tavoite 2030</i>	<i>Vastuutaho</i>	<i>Vaikutusarvio</i>
Kasvatetaan joukkoliikenteen kulkutapaosuutta vahvistamalla joukkoliikenneyhteyksiä (ml. tunnin juna, Hanko-Hyvinkää - radan henkilöliikenne ja työssäkäyntiliikenteen	Joukkoliikenteen kulkutapaosuus oli viimeisimmän (2018) HSL:n kulkutapatutkimuksen mukaan 5 %. Toimenpide on käynnissä.	Joukkoliikenteen kulkutapaosuus on 8 %	Kuljetuspalvelut, kunnan johto	Riippuu voimakkaasti toteutettavista hankkeista. Vähäinen vaikutus päästöihin. Merkittävä vaikutus kunnan imagoon ja elinvoimaan. ★★

perustaminen joukkoliikenteeseen)				
Tarkastellaan mahdollisuuksia parantaa joukkoliikenteen taloudellista ja toiminnallista houkuttelevuutta	Joukkoliikenteen tarjonta on kohtalainen ja sen tulevaisuus on epävarma. Lippuhinnat eivät ole alueellisesti yhtenäiset. Toimenpide on viivästynyt.	Joukkoliikenteen tarjonta ja käytettävyys ovat hyviä, lippuhinnat kohtuulliset sekä alueellisesti yhtenäiset.	Kuljetuspalvelut	Vähäinen vaikutus päästöihin. Merkittävä vaikutus kunnan imagoon ja elinvoimaan. Mahdollista saavuttaa taloudellisia säästöjä. ★★★
Edistetään bussiliikenteen vähäpäästöisten käyttövoimien käyttöönottoa mahdollisuuksien mukaan kilpailutuksen kautta	Vähäpäästöisten linja-autojen (biopolttoaine, sähkö, vety, kaasu) osuus kunnan kuljetuksista on 0 % Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Vähäpäästöisten linja-autojen (biopolttoaine, sähkö, vety, kaasu) osuus kunnan kuljetuksista on vähintään 10 %	Kuljetuspalvelut	Vähäinen vaikutus päästöihin. ★
Tutkitaan edellytyksiä kevyempien, uudenlaisten liikkumispalvelujen käyttöönottoon niillä kunnan alueilla, joilla ei ole riittävä kysyntää kattavalle joukkoliikennepalvelulle	Kunnassa ei ole käynnissä uudenlaisten liikennepalveluiden hankkeita/pilotteja: Kutsuliikennekokeilu keskeytettiin. Toimenpide on viivästynyt.	Uudenlaisten liikennepalveluiden hankkeita/pilotteja toteutetaan mahdollisuuksien mukaan.	Kuljetuspalvelut	Riippuu voimakkaasti toteutettavista hankkeista. Vähäinen vaikutus päästöihin. ★
Optimoidaan koulukuljetuksia ylimääräisten ajettujen kilometrien minimoimiseksi	Koulupäivän aikaisten siirtokilometrien määrä n. 5000 km. Toimenpide on käynnissä.	Koulupäivän aikaisten siirtokilometrien määrä 4000 km	Kuljetuspalvelut	Vähäinen vaikutus päästöihin, mahdollista saavuttaa pieniä taloudellisia säästöjä. ★

3.2.3. Kunnan ajoneuvokaluston päästöjen vähentäminen

<i>SECAP-toimenpide</i>	<i>Tilanne 2021</i>	<i>Tavoite 2030</i>	<i>Vastuutaho</i>	<i>Vaikutusarvio</i>
Selvitetään mahdollisuutta saada sähköauto kunnan viranomaisten yhteiskäyttöön	Kunnalla ei ole yhteiskäyttöisiä sähköautoja. Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Yhteiskäyttöisiä sähköautoja on vähintään kaksi.	Kunnan johto	Vähäinen vaikutus kunnan toiminnoista suoraan aiheutuviin päästöihin. Myönteinen imagovaikutus. Käyttökustannuksissa saavutettavissa pieniä säästöjä. ★
Edistetään vähäpäästöisten käyttövoimien yleistymistä kunnan ajoneuvokannassa mahdollisuuksien mukaan kilpailutuksen kautta	Vesilaitoksella on yksi sähkökäyttöinen pakettiauto. Muita vähäpäästöisiä ajoneuvoja kunnalla ei ole. Toimenpide on viivästynyt.	Kunnan henkilö- ja pakettiautoista vähintään 35 % on vähäpäästöisiä (sähkö/vety).	Hankinnat	Kohtuullinen vaikutus kunnan toiminnoista suoraan aiheutuviin päästöihin. Myönteinen imagovaikutus. Käyttökustannuksissa saavutettavissa kohtuullisia säästöjä. ★★
Edistetään vähäpäästöisten käyttövoimien yleistymistä kunnan kuljetuksissa	Sähkö- ja vetyautojen osuus kunnan kuljetuksista ja kuljetuspalveluyksikön käytössä olevista ajoneuvoista on 0 % Toimenpidettä ei ole aloitettu.	Kuljetuspalveluyksikön omassa käytössä olevista sekä kuljetuspalveluissa käytettävistä henkilö- ja pakettiautoista 35 % on sähkö- tai vetyautoja.	Kuljetuspalveluyksikkö	Kohtuullinen vaikutus kunnan toiminnoista suoraan aiheutuviin päästöihin. Myönteinen imagovaikutus. Käyttökustannuksissa saavutettavissa kohtuullisia säästöjä. ★★

3.3. Muut toimenpiteet

3.3.1. SECAP-tavoite: Ilmastoviisaiden toimintatapojen edistäminen kunnassa sekä ilmastoviisaan elämän mahdollistaminen

<i>SECAP-toimenpide</i>	<i>Tilanne 2021</i>	<i>Tavoite 2030</i>	<i>Vastuutaho</i>	<i>Vaikutusarvio</i>
Tarkastellaan mahdollisuutta liittyä HINKU-verkoston	Asiaa on tarkasteltu ja sitä on käsitelty kunnanvaltuustossa, mutta liittymispäätöistä ei ole tehty. Keskustelu ei ole ollut aktiivinen vuonna 2021. Toimenpide on viivästynyt/ei aktiivinen	Asiaa on tarkasteltu ja siitä on tehty perusteltu päätös. Kunnan päästövähennys- tai hiilineutraaliustavoite on päivitetty.	Kunnan johto, toimielimet	Ei suoria vaikutuksia päästöihin, mutta suora vaikutus päästövähennystavoitteeseen. Todella merkittävä imagovaikutus. Mahdollisesti pieniä kustannuksia. ★★★
Huolehditaan Vihdin metsien kestävästä käytöstä ja metsien hiilensidonnasta	Kunnan omistamat metsät sitovat vuosittain noin 9400 t CO2 (arvio). Toimenpide on viivästynyt.	<i>Tavoitetta ei ole määritely. Se määritellään metsänhoitosuunnitelman valmistuttua.</i>	Kunnallis-tekniikka	Merkittävä vaikutus hiilensidontaan. Todella merkittävä imagovaikutus. Mahdollisesti negatiivinen vaikutus tuloihin. ★★★★
Edistetään resurssiviisautta varmistamalla jätehuollon toimintaedellytykset	Kunnassa kierrätysaste on noin 60 %. Toimenpide on käynnissä.	Kunnassa kierrätysaste on 70 %.	Tilapalvelut, Rosk'n Roll	Kohtuullinen vaikutus päästöihin. ★★

<p>Edistetään etätyömahdollisuuksia kunnassa</p>	<p>Etätyö on mahdollistettu laajalti sellaisissa tehtävissä, joissa etätyöskentely on mahdollista.</p> <p>Toimenpide on valmis.</p>	<p>Varmistetaan, että myös tulevaisuudessa etätyö on sallittua sellaisissa tehtävissä, joissa etätyöskentely on mahdollista.</p>	<p>Kunnan johto</p>	<p>Pieni vaikutus päästöihin.</p> <p>★</p>
<p>Suositaan energiatehokkaiden toimintatapojen ja laitteiden käyttöönottoa kaikissa toiminnoissa, esim. kaukovalvonta ja sähköinen asiointi</p>	<p>Etätapaamiset ovat yleisiä, kaukovalvontaa ja sähköistä asiointia kehitetään jatkuvasti. Tällä hetkellä n. 50 – 60 % asioinnista ja toiminnoista tapahtuu sähköisesti.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>70 – 80 % asioinnista ja toiminnoista tapahtuu sähköisesti.</p>	<p>Kunnan johto, kaikki toimialat</p>	<p>Pieni vaikutus päästöihin.</p> <p>★</p>
<p>Minimoidaan ruokahävikki</p>	<p>Kuukausittainen ylituotantoruoan keskiarvo on noin 3000 kg. Suuret määrät ylijäämäruokaa äkillisissä tilanteissa lahjoitetaan ViaDia Länsi-Uusimaa ry:lle. Take away -annoksia myydään jokaisesta keittiöistä.</p> <p>Toimenpide on käynnissä.</p>	<p>Ylituotantoruooka määrä vähentynyt vuoden 2021 tasosta 10 %:lla. Ruoantuotannon hiilijalanjälkeä seurataan ja pienennetään vähentämällä punaisen lihan tarjontaa.</p>	<p>Vihdin Ateria</p>	<p>Pieni vaikutus päästöihin, säästöjä saavutettavissa.</p> <p>★★</p>
<p>Edistetään ympäristökasvatusta ja kestävään elämäntapaan kasvamista kouluissa</p>	<p>Kunta ei ole kouluttanut ympäristökasvattajia. Kouluissa ei ole erillistä kestävä kehityksen tms. opintokokonaisuutta.</p> <p>Toimenpidettä ei ole aloitettu.</p>	<p>Kunta tarjoaa opettajille ympäristökoulutusta. Lukiossa ja yläkouluissa on tarjolla valinnainen kestävä kehityksen kurssi, alakouluissa ympäristökasvatus on osana muuta opetusta.</p>	<p>Opetuspalvelut</p>	<p>Ei suoria päästövaikutuksia, mutta merkittäviä pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten ilmastovaikutukseen. Myönteisiä imago vaikutuksia ja pieniä kustannuksia.</p> <p>★★</p>

<p>Edistetään ympäristökasvatusta ja kestävään elämäntapaan kasvamista varhaiskasvatuksessa</p>	<p>Kestävän elämän kehittämisen työryhmä on perustettu. Ympäristökasvatuksen osaamista ei ole voitu lisätä, sillä esim. luontoesiopetustoiminnan pedapajat on peruttu koronarajoituksista johtuen.</p> <p>Toimenpide on viivästynyt/käynnissä.</p>	<p>Kestävän elämän kehittämisen työryhmä kokoontuu säännöllisesti. Ympäristökasvatuksen osaamista lisätä sisäisen koulutuksen kautta.</p>	<p>Varhaiskasvatus</p>	<p>Ei suoria päästövaikutuksia, mutta merkittäviä pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten ilmasto-vaikutukseen. Myönteisiä imago-vaikutuksia ja pieniä kustannuksia.</p> <p>★★</p>
--	---	---	------------------------	--